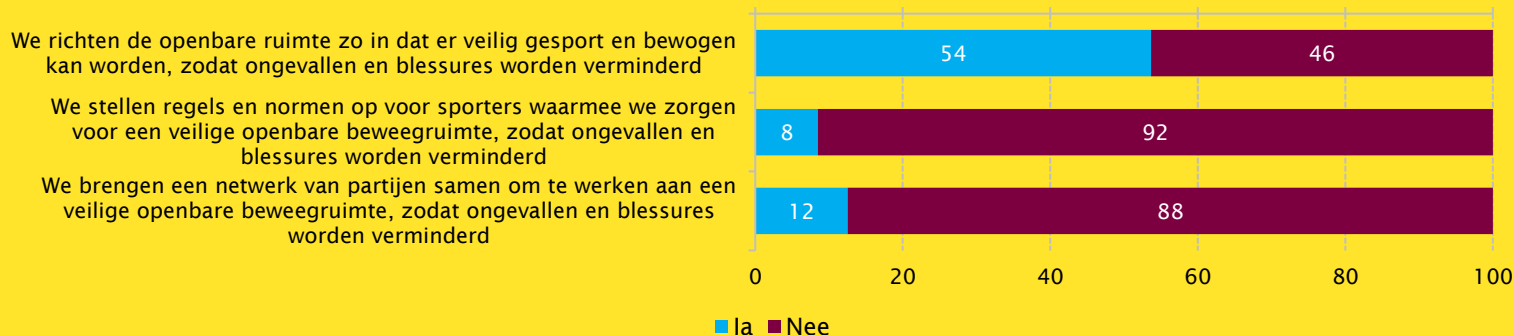

Meer aandacht nodig voor een veilige openbare sportomgeving om blessures te voorkomen

Factsheet 2023/10

Mark Melman & Dorine Collard

Figuur 1. Inrichting, normen en regels voor een veilige sportomgeving (in procenten, n=75)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, november 2022-januari 2023.

Sport en bewegen dragen bij aan een gezonde leefstijl en samenleving. Maar de keerzijde van de medaille is dat blessures op de loer liggen. In 2019 kregen 4,4 miljoen sporters samen 5,5 miljoen blessures. Van deze blessures ontstond 67 procent accuut.¹ Bij 6 procent van de sporters die een blessure kregen had deze voorkomen kunnen worden als de omgeving veiliger was geweest.²

Een steeds groter deel van de sportactiviteiten vindt plaats in de openbare ruimte, zoals op straten en pleinen, in parken, in bossen, in plassen/meren en op zee. Daar ligt een gemeentelijke taak om een veilige openbare sportomgeving te creëren om blessures te voorkomen. Dat kunnen ze op verschillende manieren doen:³

- door kennis en vaardigheden bij sporters in de openbare ruimte te versterken om blessures te voorkomen;
- door een veilige sportomgeving te creëren;
- door lokale organisaties en (sport)professionals te stimuleren aandacht te hebben voor een veilige sportomgeving en het voorkomen van sportblessures;
- door veiligheidsnormen en -regels voor sporters in de openbare ruimte op te stellen.

Via de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) hebben wij eind 2022 een online peiling gedaan onder sport(beleids)ambtenaren naar de gemeentelijke inzet voor een veilige openbare sportomgeving. 75 gemeenten (respons 22%) vulden de vragenlijst in. De resultaten hebben we gewogen naar stedelijkheid van de gemeente.

Inrichting en regelgeving veilige sportomgeving

Ruim de helft van de gemeenten geeft aan de openbare ruimte zo in te richten dat burgers er veilig kunnen sporten, zodat sportblessures kunnen worden voorkomen (54%; figuur 1). Deze gemeenten houden zich bijvoorbeeld aan de wettelijke veiligheidsnormen en keuren openbare speelvoorzieningen en sportparken regelmatig. Bij het ontwerp en de aanleg van nieuwe sport- en beweegvoorzieningen kijken specialisten mee of dit volgens wet- en regelgeving gebeurt.

In veel mindere mate geven gemeenten aan normen en regels voor sporters op te stellen (8%) of een netwerk van partijen samen te brengen om te werken aan een veilige openbare beweegruijnte (12%). Gemeenten die dit wel doen, plaatsen bijvoorbeeld informatieborden voor sporters bij openbare sportvoorzieningen (zoals een skatepark) over hoe ze deze veilig kunnen gebruiken. Daarnaast hebben gemeenten aparte routes gemarkeerd voor mountainbikers, ruiters, wandelaars en fietsers. Vanuit het lokale sportakkoord zijn veiligheidsnetwerken opgezet, zoals een team van buurtsportcoaches, sportverenigingen en andere betrokken partijen bij sport- en beweegbeleid.

Kennis en vaardigheden vergroten

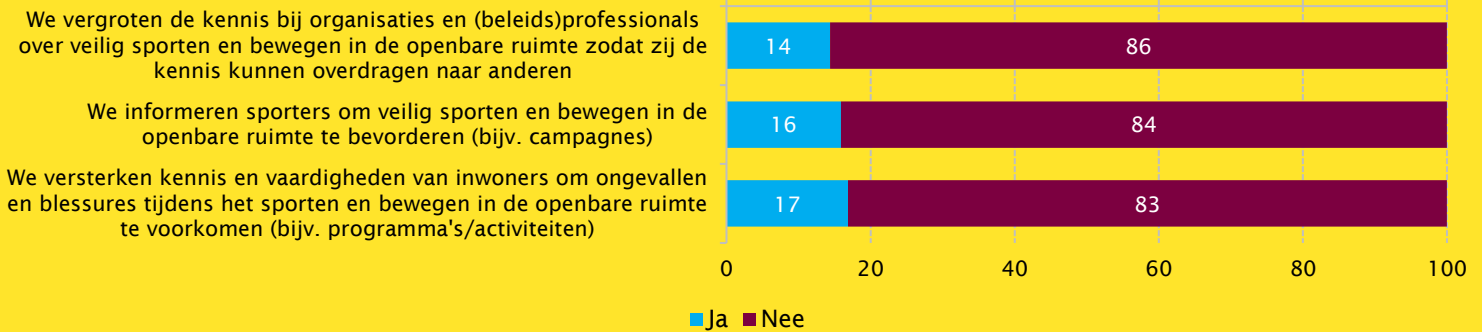
De meeste gemeenten zijn niet actief in het bevorderen van kennis bij organisaties en (beleids)professionals over veilig sporten en bewegen in de openbare ruimte (figuur 2). Gemeenten die dit wel doen, bieden bijvoorbeeld vanuit een platform voor buurtsportcoaches in de regio een cursus bewegen in de openbare ruimte aan.

1. Kemler, E. J., & Valkenberg, H. (2020) *Sportblessures*. Sport en bewegen in cijfers. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/kernindicatoren/blessurerisico>

2. Folkersma, F., Collard, D., & Balk, L. (2022). *Perceptie, risico en preventie vantsportblessures: het perspectief van de recreatieve sporter*. Mulier Instituut.

3. Cohen, L., & Swift, S. (1999). The spectrum of prevention: developing a comprehensive approach to injury prevention. *Injury prevention*, 5(3), 203-207.

Figuur 2. Kennis en vaardigheden vergroten van organisaties, professionals en sporters (in procenten, n=75)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, november 2022-januari 2023.

Hiernaast informeert 16 procent van de gemeenten sporters om veilig sporten en bewegen in de openbare ruimte te bevorderen (figuur 2). Ze doen dit met name via de buurtsportcoaches.

17 procent van de gemeenten versterkt de kennis en vaardigheden van inwoners om ongevallen en blessures tijdens sporten in de openbare ruimte te voorkomen (figuur 2). Dit doen ze door bijvoorbeeld een valpreventiecursus voor ouderen aan te bieden.

Monitoring en risico-inventarisatie

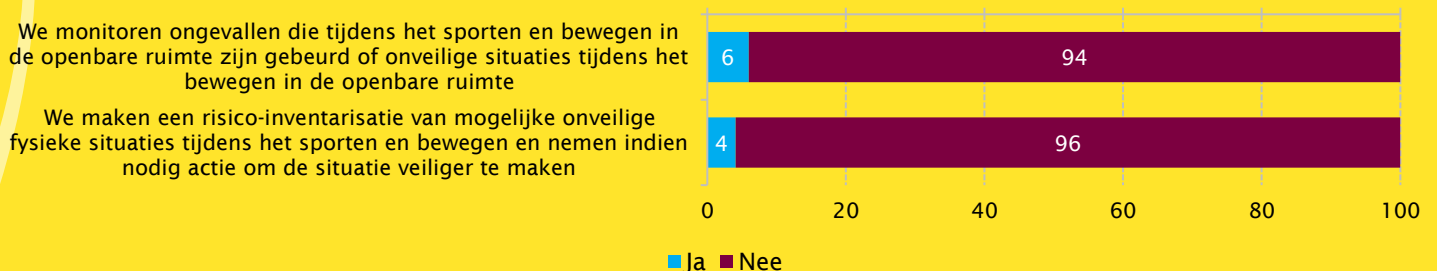
6 procent van de gemeenten geeft aan dat ze ongelukken die tijdens het sporten en bewegen in de openbare ruimte zijn gebeurd of onveilige situaties monitoren (figuur 3). Een gemeente geeft aan de incidenten per speeltoestel in de openbare ruimte vast te leggen. 4 procent van de gemeenten inventariseert risico's van mogelijk onveilige situaties door bijvoorbeeld elk jaar een keuring van de toestellen uit te voeren (figuur 3).

Conclusie

Om blessures te voorkomen is het belangrijk dat in de omgeving waar de sporter beweegt aandacht is voor veiligheid, dus ook in de openbare sportomgeving. Gemeenten hebben hierin een taak, maar zetten hier nog weinig op in. Een klein deel van de gemeenten stelt bijvoorbeeld regels op voor sporters in de openbare ruimte om de veiligheid te vergroten of bevordert kennis bij (sport)professionals over veilig sporten en bewegen in de openbare ruimte.

Om gemeenten te ondersteunen bij het bevorderen van een veilige sportomgeving en het voorkomen van blessures bestaat nog geen Nederlandstalige handleiding. Wel bestaat er een [Engelstalige handleiding](#), ontwikkeld door [Injury Matters](#) in Australië.

Figuur 3. Monitoring en risico-inventarisatie binnen gemeenten (in procenten, n=75)

Bron: Mulier Instituut/Vereniging Sport en Gemeenten (VSG), VSG-panel, november 2022-januari 2023.